

Wstęp

„Po co przypominać zapomnianych i drugorzędnych?” – zapytał Krzysztof Fiolek we wstępie do znakomitego tomu zatytułowanego *Literatura niewyczerpana. W kręgu mniej znanych twórców polskiej literatury lat 1863–1914* – i odpowiedział:

Chociażby dlatego, że czasem warto... doczytać niedoczytane [...]. Pisarze odpoczywający na marginesach lub przywoływani jedynie w przypisach często okazują się bystrzymi komentatorami głównego nurtu przemian cywilizacyjnych czy też eksperymentów artystycznych. [Fiolek 2014: 10]

Cykl konferencji naukowych *Lektura nieprzeczytanych. Odkrywanie pozytywizmu i Młodej Polski* (23–24 maja 2022 i 29–30 maja 2023) – zorganizowany przez członków Zakładu Literatury Pozytywizmu i Młodej Polski (Wydział Filologii Polskiej i Klasycznej, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) oraz koła naukowego Cykliści & Findesieści (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) – zainteresował badaczki i badaczy z całej Polski. W efekcie inspirujących rozmów i odkryć powstał niniejszy numer „Poznańskich Studiów Polonistycznych. Serii Literackiej”.

Ponadto 10–11 czerwca 2025 roku odbędzie się konferencja za-tytułowana *Lektura nieznanych*, wieńcząca to ważne przedsię-wzięcie.

Prowadzone na gruncie historycznoliterackim próby dookreś-lenia niezbadanych dotąd obszarów twórczości okresu pozytywizmu i Młodej Polski siłą rzeczy nie uwzględniają wszystkich wartych refleksji kwestii. Autorzy i Autorki artykułów zebranych w tym numerze: Magdalena Kreft, Katarzyna Kościwicz, Joana Zajkowska, Marlena Sęczek, Anastazja Żak-Świerczek, Dorota Samborska-Kukuć, Renata Stachura-Lupa, Damian Włodzimierz Makuch, Rozalia Wojkiewicz, Iwona Przybysz, Joanna Warchoń, Marek Kochanowski, Klaudia Ataman, Krzysztof Prabucki, Dominika Pękalska, Małgorzata Nowak, Piotr Pławuszewski – z pasją odkrywcy zasygnalizowaną już w tytule – poświęcili uwagę przede wszystkim twórcom, których zwykło się uważać, niekoniecznie słusznie, za autorów *minorum gentium*. Namysłowi poddano nowe konteksty znanych, choć – jak się okazuje – „nie(do)czytanych” dzieł, przekłady, pisarstwo intymne; ocalono od zapomnienia tematy i figury wyobraźni sytuujące się na marginesie historii literatury oraz niepublikowane dotąd, arcykiekawe znaleziska archiwalne, zrekonstruowano odnalezione biografie, zaprezentowano efekty szeroko zakrojonych kwerend. Lektura tomu nie tylko potwierdza trafną hipotezę Józefa Bachórze – uczony zauważył niegdyś że „w twórczości drugorzędnej winny się lepiej niż w arcydziełach odzwierciedlać upodobania i nastroje opinii oraz bezpośrednio w życiu kulturalnym istniejące zapotrzebowania estetyczne i ideologiczne” [Bachórz 1972: 21] – ale również inspiruje do kolejnych poszukiwań badawczych.

Rozalia Wojkiewicz

Bibliografia

Bachórz Józef (1972), *Poszukiwanie realizmu. Studium o polskich obrazkach prozą w okresie międzypowstaniowym 1831–1863*, Gdańskie Towarzystwo Naukowe, Gdańsk.

Fiolek Krzysztof (2014), *Słowo od redaktora*, w: *Literatura niewyczerpana. W kręgu mniej znanych twórców polskiej literatury lat 1863–1914*, red. Krzysztof Fiolek, Universitas, Kraków.